

'מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כדי שתפוג צינתן'. להפיג הצינה דוקא אבל לא לחמם, שזה אסור משום מלאכת 'בישול' וגם משום גזרת מרחצאות (עפ"י שו"ת חתם סופר או"ח יח).

רבי מאיר סבר מקיש פשיטה ללבישה... ורבנן סברי מקיש פשיטה ללבישה...'. פרשו ראשונים, היות והמקראות יכולים להידרש לכאן ולכאן הרי שעיקר מחלוקתם היא בסברה; לחכמים אין מסתבר שיקדש כשהוא ערום בעזרה אלא מקדש לאחר הלבישה [אמנם גם לרבי מאיר צריך לקדש בעזרה, שאין קידוש אלא בכלי שרת ובפנים (כמובא להלן ובזבחים כ:) – אלא יכסה עצמו בשום דבר]. ולרבי מאיר מסתבר יותר לפשוט תחילה ואחר כך לקדש כי הפשיטה גורמת לקידוש ולא להפך (עפ"י תוס' ישנים וריטב"א. וכיו"ב כתב הריטב"א במחלוקת החכמים להלן מ: שהואיל והמקראות יכולים להידרש לכאן ולכאן, עיקר מחלוקתם תלוי בסברה ולא בדרשת הכתוב).

דף לב

'כל הפרשה כולה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה'. מובא (בסוף ספר חכמת אדם ועוד) בשם הגר"א ז"ל עפ"י המדרש, שהפרשה נאמרה על הסדר לאהרן כאשר נכנס לפני ולפנים שלא ביום הכפורים, שאז עושה כסדר הכתובים וע"ע דרש משה פר' אחרי.
וראה עוד בספר פרקי מועדות (ח"ב עמ' 550), כיצד תואם פירוש רז"ל לפסוק זה עם פשוטו של מקרא.

'קל וחומר; ומה במקום שאין טעון טבילה טעון קידוש, מקום שטעון טבילה אינו דין שטעון קידוש'. ואין לומר אדרבה היא הנותנת, הואיל וטעון טבילה שוב אינו טעון קידוש – שהרי טבילה אינה נעשית במים מקודשים כמו הקידוש שהיה מן הכיור, הלכך אין טבילה באה במקום קידוש (עפ"י תוס' ישנים).

ויתכן שרבי אינו סובר לדרוש הקל-וחומר זה כי לדעתו אין ללמוד קידוש הנוסף על טבילה מקידוש גרידא.

'אמר רבי יהודה: מנין לחמש טבילות...'. חוזר עתה לפרש הברייתא, כמו 'אמר מר...'.

(ע"ב) 'יכול לא מירק יהא פסול, אם כן הוה ליה עבודה באחר... אלא הכי קאמר יכול יהא פסול מדרבנן...'. יש סוברים שפסולי-השחיטה פוסלים גם כשנעשו במיעוט אחרון של הסימן השני (כן כתב רש"י בחולין ל. ד"ה תיקון). ולפי זה יש לשאול אם כן נמצא המיעוט האחרון נעשה כאן בפסול – על ידי אדם שאינו כשר לשחוט?

– יש להביא מכאן סמך למה שכתב הגאון בעל בית אפרים שבמיעוט בתרא אין פסול אלא מדרבנן, וכיון שכן ביום הכיפורים לא פסלו חכמים, וכמו שאמרו בגמרא שאם היינו נוקטים שבקדשים יש פסול מדרבנן כשלא גמר השחיטה, היה מותר לאדם אחר למרק השחיטה ביוהכ"פ.

עוד יש לחלק בין שחט מיעוט בתרא באחד מחמשה אופנים הפסולים, שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור – שפסול, ובין פסולים אחרים כגון שחיטת גוי או מומר שאינן מחמש הלכות שנאמרו בשחיטה אלא הלכות שנלמדו מוזבחת, פסולים אלו אינם בכלל 'שחיטה פסולה' אלא שאינה שחיטה כלל, וכהריגה ונחירה דמי לכך אינו פוסל במיעוט אחרון [ועיין בש"ך (יו"ד ב סקכ"ז) שבגמר גוי השחיטה במיעוט בתרא – לא פסל. וכתב שכן משמע בש"ס חולין יט וברש"י (ובפרי מגדים שם באר הטעם שעכו"ם אינו בר שחיטה)].

ולפי זה יש לומר שגם שחיטה של אדם אחר ביוהכ"פ אינה בגדר 'שחיטה פסולה' ואינה פוסלת. ואם נאמר כן יצא שגם בשמירק אחר ביוהכ"פ ושהה או דרס – לא פסל. וצריך עיון (עפ"י הגר"נ גולדברג שליט"א).

בעיקר הסברה לחלק בין שחיטת גוי שאינה שחיטה כלל, לשאר פסולי שחיטה – ע' גם ב'קובץ ענינים' להגרא"ו חולין לב (עמ' כז); שעורי הגר"ד רפפורט א,ב; אמרי משה סוס"י ג.

ולכאורה יש מקום בסברה לומר לאידך גיסא; בשחיטת נכרי וכדו' היות ואין פסול בעצם מעשה השחיטה אלא שאין זו שחיטה המתרת, וכן ביוהכ"פ כששוחט אחר, אין זו שחיטה הראויה אבל מעשה השחיטה היה כדינו, הלכך בזה אין פסול במיעוט בתרא כיון שאינו נצרך להתיר, משא"כ בפסולים שבמעשה השחיטה, אעפ"י שאין אותו חלק נצרך אך כשהוא נמצא צריך להעשות בכשרות. ולפי סברה זו אם גוי דרס או החליד במיעוט בתרא, וכן אחר ביוהכ"פ – יפסול אף להש"ך. כן נקט בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"א ז,ז וע"ש באריכות בכל הסימן בבאר השיתות הרבות במיעוט בתרא.

וע' בשו"ת אבני נזר (יו"ד י,ה), שלכך נקט התנא לשון 'ק ר צו' ולא לשון שחיטה הכתוב בתורה, כדי ליישב ולבאר מדוע הותר לזר לגמור השחיטה והלא נחשבת השחיטה שנעשתה ע"י זר – לכן אמר 'ק ר צו' כלומר הרגו, שכשנשחטה רוב שנים בכשרות הריהו נידונית כמתה, ושוב אין שם שחיטה על הנשאר [ושונוה משהייה במיעוט בתרא – שהשהייה פוסלת למפרע והוברר שלא היתה מתה].

דף לג

'סידור שני גזירי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי... מכשיר עדיף...'. אף על פי שהעצים אינם מכשירים את הדישון אך היות והם מכשירי קטורת, והדישון כל ענינו לצורך הקטורת, לכך העצים קודמים. ואין להקשות הלא גם הדישון מכשיר לקטורת כעצים – כי ללא גחלים אי אפשר להקטיר אבל בלא דישון אפשר (עפ"י תוס' ישנים ועוד. וע' אבני נזר או"ח כו,טו).

'אין מעבירין על המצוות'. יש לשאול, הלא דישון המזבח והטבת המנורה היו נעשים על ידי שני כהנים ואם כן מדוע לא עשאו בבת אחת באופן שאין שייך העברה על המצוה כלל.

ונראה מכאן שכלל הוא במקדש שאין שתי עבודות נעשים בבת אחת אלא יש סדר מסוים בדוקא, זה מוקדם וזה מאוחר [וכן משמע מדברי הראב"ד בפירושו למסכת תמיד, שרק משום ששחיטה אינה עבודה לכך שחיטת התמיד היתה נעשית בזמן הדישון – משמע שבכל דבר שהוא 'עבודה' צריך להיות לו זמן מוגדר, קודם או אחר עבודה אחרת] (עפ"י תדושי ר' אריה לייב מאלין ח"א יא).

וכבר כתב בבאר הגר"א לתמיד שהמדשן את המנורה לא היה מתחיל עד שהיו גומרים לדשן המזבח הפנימי, שלא היו עושים שתי עבודות יחד.

מדברי התוס' כאן ובכמה מקומות מבואר שנקטו כהנחה פשוטה שדין זה הוא מדאורייתא. ומקורו בדרשת המכילתא ושמרתם את המצות כמובא ברש"י.

וכן כתבו כמה פוסקים להלכה שדין זה הוא מדאורייתא, וכמשמעות שיטת התוס'; פרי מגדים (כה סק"ה במ"ז); חיי אדם (סח; יג). באור הלכה (כה ד"ה שלא יניחו).

וכבר העירו (נשמת אדם סח; יד דוד זבחים נא) מדברי התוס' הללו על מה שכתב הרדב"ז (בה"א תקכט) שדין 'אין מעבירין' – מדרבנן הוא.